

Internkontrollsystem for Frolandsabbor AS

Innholdsfortegnelse

1. Organisering, mål og journalføring	
1.1 Organisering	3
1.2 Mål og systematisk overvåking og gjennomgang for internkontrollen	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.3 Journalføring	5
 2. Avvik	
2.1 Avvik	6
2.2 Avviksskjema-AKVA	7
2.3 Avviksskjema-HMS	100
 3. Risikovurderinger	
3.1 Risikovurdering	144
3.2 Risikoanalyse	188
 4. Beredskapsplaner	
4.1 Beredskapsplan ved sykdomsutbrudd og algeoppblomstring - massedød	20
4.2 Beredskapsplan ved forhold som medfører alvorlige velferdsmessige konsekvenser for fisken	222
4.3 Beredskapsplan ved rømming	233
4.4 Beredskapsplan ved akutt forurensing	24
 5. Rømningsforebygging	25
 6. Lover og forskrifter	27

1.1 Organisering		
Side 1 av 1	Sist revidert: 15.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Lokalitet:

Gnr. 96, br.nr. 1 - Rosævatnet ved Hinnebu i Froland kommune.

Ledelse:

Frolandsabbor AS (org.nr. 826132442) står som ansvarlig foretak. Daglig leder er ansvarlig for anlegget og gjennomføringen av tilhørende internkontroll.

Veterinærkontroll:

Frolandsabbor AS skal ha avtale med veterinær før oppstart av anlegget. Avtalen skal spesifisere antall årlige tilsyn fra fiskehelsetjenesten.

1.2 Mål og systematisk overvåking og gjennomgang for internkontrollen

Side 1 av 1	Sist revidert: 15.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Mål for internkontrollen:

Mål for internkontrollarbeidet i Frolandsabbor AS:

- Å oppfylle kravene i Internkontrollforskriften og IK-Akvakulturforskriften
- At ansatte lett kan bruke og forstå internkontrollen

Mål for IK-Akvakultur:

- Ingen sykdom
- Ingen rømming
- God fiskevelferd

Mål for IK-HMS:

- Ingen alvorlige ulykker
- Godt arbeidsmiljø
- Førfaktor under 1.1

Systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen:

Internkontrollen skal til enhver tid være oppdatert slik at den er i samsvar med gjeldende forhold og regelverk. Dette er et kontinuerlig arbeid, som en må jobbe med hele året. Derfor skal alle i bedriften ha tilgang til denne og kjenne innholdet. Hvis noen ansatte oppdager et avvik i henhold til internkontrollen skal avviksskjema fylles ut og så skal dette varsles til ansvarlig leder, som skal vurdere avviket og vurdere om internkontrollen skal endres.

Det skal minst en gang i året gås gjennom internkontrollsystemet med de ansatte. Daglig leder ansvar for å gjennomføre gjennomgangen..

1.3 Journalføring

Side 1 av 1	Sist revidert: 15.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Daglig journalføring:

I den daglige journalføringen skal følgende føres:

Per enhet:

Antall døde fisk

Antall utsorterte fisk

Fôrtype og mengde

Oksygen

Per lokalitet:

Temperatur

Kjemikalieforbruk:

All bruk av kjemikalier skal loggføres i kjemikalieforbruksskjemaet. Her registreres type kjemikalie, mengde og dato.

Legemiddelforbruk:

All bruk av legemidler skal loggføres i legemiddelforbruksskjemaet. Her registreres type legemiddel, mengde og dato.

Fiskens helse- og velferdsstatus:

Besøksrapportene fra veterinær, samt årsrapport som inneholder denne informasjonen, skal journalføres. Det skal være minst 6 rapporter i året. I disse rapportene finnes informasjon om:

Antall obduserte fisk

Undersøkelser

Diagnoser

Skader, samt årsak til skader

Sykdommer

Rømming:

Ved rømming skal dette journalføres ved å lagre kopi av meldingsskjema til fiskeridirektoratet samt annen dokumentasjon.

Mottak og levering av fisk:

Mottak og levering av fisk skal journalføres. Dette gjelder bl.a kvittering fra transportør for levert fisk, samt skjema for utlevering av fisk fra transportør og kunde.

Beholdning av fisk:

Beholdning av fisk journalføres regelmessig, og oppdateres ifht dagsregistrering av døde og utsorterte fisk.

Ensilasje:

Levering av ensilasje skal journalføres. Transportdokumenter for levering av ensilasje samt kvittering fra leverandør skal lagres i permen merket Ensilasjelevering.

2.1 Avvik

Side 1 av 1	Sist revidert: 15.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Avvik:

Det er utarbeidet to avviksskjema, ett for avvik som omfatter fiskevelferd, og ett for avvik i henhold til HMS.

Hvis det oppstår et avvik, skal skjemaets del 1 fylles ut så fort som mulig av den som oppdager avviket. Deretter skal del 2 fylles ut av leder, som vurderer avviket. Eventuelle instanser skal varsles etter instruks i beredskapsplaner.

I internkontrollmanualen ligger malene for Avvik-AKVA og Avvik-HMS skjemaene vedlagt.

2.2 Avviksskjema-AKVA

Side 1 av 3	Sist revidert: 15.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Avvik-AKVA

Skjema for registrering og håndtering av AKVA avvik .

Del 1 fylles ut av melder, del 2 fylles ut av nærmeste leder. Melder kan ha ulike roller og kan enten være leder, medarbeider eller besøkende. Skjemaet leveres og arkiveres slik at det er tilgjengelig for tilsyn. Skjemaet skal være lett tilgjengelig for alle.

:: DEL 1 (fylles ut av den som melder avviket og sendes nærmeste leder)

Avvik omhandler:

Hendelsessted:

Dato og tidspunkt:

Underskrift av den som oppdaget avviket

Kort beskrivelse av avvik/hendelse:

Beskriv kort om mulig årsak:

Tiltak som kan forhindre nye avvik/hendelse:

Lukking av avvik Dato

Underskrift av leder

2.2 Avviksskjema-AKVA

Side 2 av 3	Sist revidert: 15.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

:: DEL 2 (fylles ut av leder)

Registrering av type avvik (sett kryss):

☐ Indikasjon på sykdom	☐ Sturing/dårlig trivsel
☐ Kjent sykdom	☐ Dårlig tilvekst
☐ Ukjent sykdom	☐ Manglende skjema
☐ Økt dødelighet	☐ Manglende prosedyre
☐ Apetittsvikt	☐ Rømning
☐ Obduksjonsfunn	☐ Annet

Iverksette tiltak (både strakstiltak og øvrige tiltak):

2.2 Avviksskjema-AKVA

Side 3 av 3	Sist revidert: 15.102021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Melding gitt til og evt. skjema til ulike instanser er sendt:

Instans/roller:

Fiskeridirektoratet:

Fiskeridirektoratet skal varsles umiddelbart ved mistanke om rømning. Se beredskapsplan for rømning.

Mattilsynet:

Mattilsynet skal varsles umiddelbart ved all grunn til mistanke og påvisning av smittsom, alvorlig sykdom. Uavklart forøket dødelighet skal umiddelbart varsles.

Varslingsplikten inntreffer umiddelbart når det er grunn til å mistenke sykdom. Varsling skal skje uten forsinkelse.

Avvik lukkes eller overføring til Handlingsplan:

Lukkes:		Overført:	
---------	--	-----------	--

Kopi av avviksskjema sendes til følgende:

Melder:

Leder:

Veterinær:

Klassifisering av avvik:

- ☐ Ubetydelig
- ☐ Mindre alvorlig
- ☐ Alvorlig
- ☐ Svært alvorlig

Dato:

Underskrift:

2.3 Avviksskjema-HMS

Side 1 av 4	Sist revidert: 15.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandabbor	

Avvik-HMS

Skjema for registrering og håndtering av avvik

Melding om personskader er unntatt offentlighet etter offl. § 5-1 og 2. Ledd og/eller offl. § 5a fvl. § 13, 1 nr. 1.

Del 1 fylles ut av melder, del 2 fylles ut av leder og del 3 fylles ut av skadede.

Melder kan ha ulike roller og kan enten være leder, medarbeider eller besøkende. Melder kan ha flere roller på samme tid. Dersom skadede er besøkende fylles del 1 og 3 ut. Skjemaet leveres. Skjemaet fylles ut selv om skade ikke er definert.

:: DEL 1 (fylles ut av den som melder avviket og sendes leder)

Avvik omhandler:

Evt. hendelsessted:

Evt. hendelsesdato og tidspunkt:

Kort beskrivelse av avvik/hendelse:

Beskriv kort mulig årsak:

Forslag til tiltak som kan forhindre avvik/hendelse av samme art:

Dato:

Melders navn og telefonnummer:

2.3 Avviksskjema-HMS

Side 2 av 4	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

:: DEL 2 (fylles ut av leder)

Registrering av type avvik (sett kryss):

☐ Død	☐ Nestenulykke
☐ Personskader (med/uten fravær)	☐ Sikkerhetsutstyr
☐ Materiell skade	☐ Farlig hendelse
☐ Skade på miljø	☐ Annet

Iverksette tiltak (både strakstiltak og øvrige tiltak):

Melding gitt til og evt. skjema til ulike instanser er sendt:

Husk: Melder skal ha svar innen 14 dager på hvilke tiltak som skal iverksettes.

Instans/roller:

Politi:

Arbeidstilsynet:

Fyll ut melding om arbeidsulykke som har voldt død eller alvorlig personskade

Nav:

Fyll ut skjema for skadeforklaring ved arbeidsulykke

Fyll ut skjema om melding om yrkesskade/yrkessykdom

Statens pensjonskasse (SPK):

Fyll ut skademeldingsskjema til SPK

Avvik lukkes eller overføring til Handlingsplan:

Lukkes:		Overført:	
---------	--	-----------	--

2.3 Avviksskjema-HMS

Side 3 av 4	Sist revidert: 13.12.20	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Kopi av avviksskjema sendes til følgende:

(De som mottar kopi skal være orientert om avviket. Vernetjeneste, personalenheten og brannvernleder følger opp og påser at avvik lukkes.)

Melder:

Evt. leder:

Evt. skadde:

Klassifisering av avvik:

- ☐ Ubetydelig
- ☐ Mindre alvorlig
- ☐ Alvorlig
- ☐ Svært alvorlig

Evt. beskrivelse/vurdering av avviket og eventuelle tiltak:

Skal fylles ut ved personskade:

Gjelder personer: (sett kryss)

☐ Ansatt	☐ Ut plassert	☐ Besøkende

Ved personskade:

Antall fraværsdager:	Medisinsk behandling:	Er verneutstyr benyttet:
----------------------	-----------------------	--------------------------

Dato:	Leder:
-------	--------

--

2.3 Avviksskjema-HMS

Side 4 av 4	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

:: DEL 3 (fylles ut av skadede)

Skadede fyller ut (ett skjema per person):

Navn i blokkbokstaver:

Telefon:

Jeg samtykker ved underskrift i at opplysninger om min skade registreres og gjøres tilgjengelig for Arbeidstilsynet, eget verneombud og verne- og helsepersonalet, jfr. Arbeidsmiljøloven § 5-1 annet ledd. Ved å ikke underskrive vil jeg at hendelsen kun skal lagres konfidensielt i min personalmappe og at opplysningene ikke kan nyttiggjøres i det ulykkesforebyggende arbeidet.

Dato:

Underskrift:

3.1 Risikovurdering		
Side 1 av 4	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Om risikovurdering og risikoanalyse

I risikovurderingen vurderes hendelser som kan oppstå i anlegget etter sannsynlighet og alvorlighetsgrad. Hvis risikoanalyse (sannsynlighet + alvorlighet) for en hendelse blir vurdert til rød, skal det straks iverksettes tiltak. Risikoanalysen skal brukes til å finne hvilke hendelser som har størst risiko, og som en må vurdere tiltak for. Ved utarbeiding av arbeidsprosedyrer skal en bruke risikovurderingen og risikoanalysen for å minimere sannsynligheten mest mulig for at en hendelse inntreffer.

Oppdatering av risikovurdering og risikoanalyse

Det skal tas en årlig gjennomgang av risikovurderingen og risikoanalysen, der en skal vurdere om forholdene rundt hver enkelt hendelse har endret seg. En skal også vurdere om det er andre hendelser som må legges inn. Hvis det tas i bruk nye metoder/utstyr og lignende skal det tas en vurdering om dette vil påvirke risikovurderingen.

Rømming

Hva kan gå galt?	Konsekvens	Sannsynlighet	Alvorlighet	Nr
Rømming under pumping/transport	Mindre rømming	Svært liten	Alvorlig	1
Rømming under sortering/pumping	Mindre rømming	Svært liten	Alvorlig	2
Rømming under daglig drift	Mindre rømming	Svært liten	Alvorlig	3

Fiskehelse

Hva kan gå galt?	Konsekvens	Sannsynlighet	Alvorlighet	Nr
Sår og skader (Fra håndtering eller kar/miljø)	Økt følsomhet for sekundærvirkninger (sykdom m.m.)	Liten	Alvorlig	4
Deformiteter	Dårlig tilvekst/økt følsomhet for sekundærvirkninger (sykdom m.m.)	Svært stor	Mindre alvorlig	5
Feilfôring	Dårlig tilvekst/dødelighet	Liten	Alvorlig	6
Halebiting	Skader på fisken	Liten	Mindre alvorlig	7
Stress (Mottak, overføring, sortering)	Gir følgesykdommer, økt dødelighet	Svært liten	Mindre alvorlig	8

3.1 Risikovurdering		
Side 2 av 4	Sist revidert: 13.12.20	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Sykdom

Listesykdommer er denominert med L etterfulgt av et tall. Eksempel: L2 står for Liste 2-sykdom.

Hva kan gå galt?	Konsekvens	Sannsynlighet	Alvorlighet	Nr
Epizootisk hematopoietisk nekrose	Dødelighet	Svært liten	Svært alvorlig	9
Lymfocystitis sykdom virus (LCDV)	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	10
Alloherpesviridae	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	11
Perch rhabdovirus	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	12
Viral haemorrhagic septicaemia (VHS)	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	13
Vibrio fluvialis	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Alvorlig	14
Yersinia ruckeri	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Alvorlig	15
Flavobacterium psychrophilum	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	16
Flavobacterium columnare	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	17
Pseudomonas fluorescens	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	18
Aeromonas hydrophila	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	19
Enterobacter agglomerans	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	20
Saprolegnia parasitica	Sykdom	Stor	Mindre alvorlig	21
Myxobolus neutrophilis/sandrae	Sykdom	Svært liten	Alvorlig	22
Ichthyobodo necator	Sykdom	Liten	Alvorlig	23
Proteocephalus percae	Sykdom	Liten	Mindre alvorlig	24
Clinostomum complanatum	Sykdom	Liten	Mindre alvorlig	25
Eustrongylides sp.	Sykdom	Liten	Mindre alvorlig	26

3.1 Risikovurdering

Side 3 av 4	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Vannkvalitet

Hva kan gå galt?	Konsekvens	Sannsynlighet	Alvorlighet	Nr
O ₂	Sykdom/dødelighet	Liten	Svært alvorlig	27
CO ₂	Sykdom/dødelighet	Liten	Alvorlig	28
pH	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Svært alvorlig	29
Total ammonium/ammoniakk (TAN/NH ₃ -N)	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Svært alvorlig	30
Nitritt	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Svært alvorlig	31
Nitrat	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Alvorlig	32
Hydrogensulfid (H ₂ S)	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Svært alvorlig	33
Total gassmetning	Sykdom/dødelighet	Svært liten	Alvorlig	34

3.1 Risikovurdering

Side 4 av 4	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandabbor	

Helse og sikkerhet

Hva kan gå galt?	Konsekvens	Sannsynlighet	Alvorlighet	Nr
Fall i kar	Alvorlig skade/drukning	Liten	Alvorlig	35
Bruk av skarpt/farlig verktøy	Kuttskader	Svært liten	Alvorlig	36
Elektrisk støt	Alvorlig skade	Svært liten	Alvorlig	37
Kjemikaliehåndtering	Alvorlig skade/eksponering	Svært liten	Svært alvorlig	38

Miljø

Hva kan gå galt?	Konsekvens	Sannsynlighet	Alvorlighet	Nr
Utslipp av legemidler/kjemikalier	Miljøskade	Svært liten	Svært alvorlig	39
Lekkasje av bensin/diesel ol	Miljøskade	Svært liten	Mindre alvorlig	40
Forsøpling	Miljøskade	Liten	Alvorlig	41

3.2 Risikoanalyse

Side 1 av 1	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Sannsynlighet

Svært stor		5		
Stor		21		
Liten		7,24,25,26	4,6,10,11,12, 13,16,17,18, 19,20,23,28, 35,41	27
Svært liten		8,40	1,2,3,14,15,22 ,32,34,36,37	9,29,30,31,33, 38,39
	Ubetydelig	Mindre alvorlig	Alvorlig	Svært alvorlig

Konsekvens

3.3 Handlingsplan

Side 1 av 1	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Nr	Kort beskrivelse av faren/ problemet	Prioritering	Tiltak for å redusere risikoen	Tidsfrist/utført
1				
2				
3				
4				
5				
6				

4.1 Beredskapsplan ved sykdomsutbrudd og algeoppblomstring - massedød

Side 1 av 2	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandabbor	

1	Oppdage Den som oppdager massedød skal med en gang forsøke å finne årsaken til dette. Hvis det er mulig å utbedre problemet raskt skal dette gjøres umiddelbart. a) Stopp fôring b) Kontroller O₂, CO₂, ammonium/ammoniak, temperatur, m.v. c) Øk evt. vanngjennomstrømningen for å utbedre problemer med b) d) Ta vannprøver - Husk å oppbevare disse korrekt e) Ta fiskeprøver - Husk å oppbevare disse korrekt
2	Varsle Så snart som mulig skal den som oppdaget problemet varsle driftsleder og/eller nærmeste overordnede. Ansvarlig på stedet skal så fort det er mulig varsle fiskehelsetjenesten. Disse skal om mulig og nødvendig tilkalles til stedet for å forsøke å finne/avklare årsaken. Tiltak skal utføres i samråd med veterinær. Mattilsynet skal varsles umiddelbart ved all grunn til mistanke og påvisning av smittsom, alvorlig sykdom. Varslingsplikten inntreffer umiddelbart når en får grunn til å mistenke sykdom, og varsling skal skje uten forsinkelse. Høy dødelighet defineres som 0,5% per døgn av totalantall fisk i ett kar. Følg vanlig dødfiskprosedyre. Kontakt veterinær. Akutt dødelighet defineres som 1% per døgn av totalantall fisk i ett kar. Følg vanlig dødfiskprosedyre. Kontakt veterinær. Kontakt Mattilsynet ved mistanke om smittsom sykdom. Massedød >2% per døgn av totalantall fisk i ett kar. Kontakt veterinær. Kontakt Mattilsynet. Den ansvarlige skal så raskt som mulig sørge for å skaffe nødvendig bemanning til å bøte på problemet.

4.1 Beredskapsplan ved sykdomsutbrudd og algeoppblomstring - massedød

Side 2 av 2	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandabbor	

3

Utbedre

Det tilgjengelige personell skal deretter gå i gang med å forsøke å utbedre problemet. Det er viktig i størst mulig grad å unngå at problemet sprer seg videre. Sørge for at sykdom ikke kan smitte videre til annen fisk i den grad det er mulig. En skal fjerne død og døende fisk så fort som mulig og transportere den til ensilering. En skal straks kontakte mattilsynet for å informere om at en må avlive store mengder fisk, og innhente tillatelse til dette før en iverksetter det. Døende fisk skal avlives ved bruk av bedøvelsesmiddel. Dette kan gjøres ved å håve fisken over i baljer som inneholder dødelig mengde bedøvelse.

4.2 Beredskapsplan ved forhold som medfører alvorlige velferdsmessige konsekvenser for fisken

Side 1 av 1	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

1	Oppdage Den som oppdager at det har oppstått alvorlige velferdsmessige konsekvenser for fisken skal med en gang forsøke å finne årsaken til dette. Hvis det er mulig å utbedre problemet raskt, skal dette gjøres umiddelbart.
2	Varsle Umiddelbart skal den som har oppdaget forholdet varsle mattilsynet (tlf: 22 40 00 00) Så snart som mulig skal den som oppdaget forholdet varsle driftsleder og/eller nærmeste overordnede. Den ansvarlige på stedet skal så fort det er mulig vurdere å varsle fiskehelsetjenesten. Disse skal om mulig og nødvendig tilkalles til stedet for å forsøke å finne årsaken. Tiltak skal utføres i samråd med mattilsynet og veterinær.
3	Utbedre En skal så gå i gang med å utbedre forholdet og i størst mulig grad forsøke å unngå at forholdet utvikler seg.

4.3 Beredskapsplan ved rømming

Side 1 av 1	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

1	Oppdage Den som oppdager eller mistenker rømming skal med en gang forsøke å finne årsaken til dette. Hvis det er mulig og utbedre problemet raskt skal dette gjøres umiddelbart. Beredskapsplanen skal iverksettes selv ved mistanke eller oppdaget rømming av en liten mengde fisk.
2a	Varsle Fiskeridirektoratet (Straks en har oppdaget eller mistenker rømming har en plikt til å varsle Fiskeridirektoratet. Dette gjøres ved å ringe 55 23 83 37/911 03 277. Så snart akutte sikringstiltak er utført, skal den ansvarlige sende melding via Min Side på fiskeridir.no)
2b	Varsle Så snart som mulig skal den som oppdaget problemet varsle driftsleder og/eller nærmeste overordnede. Den ansvarlige skal så raskt som mulig sørge for å skaffe nødvendige ressurser til å bøte på problemet.
3	Utbedre Det tilgjengelige personell skal deretter gå i gang med å forsøke å utbedre problemet. Rømmings muligheten stoppes eller begrenses så fort som mulig
4	Gjenfangst Muligheter for gjenfangst skal evalueres så raskt som mulig. Gjenfangstgarn skal settes ut i området rundt anlegget. Gjenfanget fisk skal avlives og destrueres.

4.4 Beredskapsplan ved akutt forurensing

Side 1 av 1	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

1	Oppdage Den som oppdager akutt forurensing skal med en gang forsøke å finne årsaken til dette. Hvis det er mulig å utbedre problemet skal dette gjøres umiddelbart.
2	Varsle Den som har oppdaget forholdet skal varsle 110-sentralen (tlf:110) Så snart som mulig skal den som oppdaget forholdet varsle driftsleder og/eller nærmeste overordnede. Driftsleder skal vurdere å varsle Statsforvalteren (tlf: 37 01 75 00) Den ansvarlige skal så raskt som mulig sørge for å skaffe nødvendig bemanning til å bøte på forholdet.
3	Utbedre Tilgjengelige ressurser skal deretter gå i gang med å forsøke å utbedre forholdet. Det er viktig i størst mulig grad å unngå at forholdet sprer seg.

5. Rømmningsforebygging

Side 1 av 2	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Bygging og drift av RAS-anlegg som forebygger rømming

Det er viktig at det er foretatt tiltak og forberedt prosedyrer for å hindre rømming av fisk. Dette avsnittet er basert på *“Landbasert akvakulturanlegg for fisk. Krav til risikoanalyse, prosjektering, utførelse, drift, brukerhåndbok og produktblad”* (NS9416:2013)

Det skal utarbeides en rømmingsteknisk rapport for det enkelte anlegg med tilstandsanalyse i henhold til *“Krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk”* (NS3424:2012) dessuten skal rapporten inneholde:

- Plantegning over avløp og leveringssystem til anlegget
- Risikovurdering av drift og fiskeleveranse
- Geoteknisk vurdering av grunnen til anlegget i samsvar med NS9416:2013

Dessuten er det viktig med grundig fokus på tekniske komponenter så som kar, siler, slanger og oversvømmelsessperre. Håndtering av fisken ved levering og sending kan føre til rømmningsfare.

Tekniske komponenter (i henhold til NS9416:2013 punkt 5.4)

Kar

Kar samt kar-tilknyttede komponenter skal utformes, dimensjoneres og vedlikeholdes for å minimere muligheten for rømming forårsaket av både tilsiktede og utilsiktede hendelser. Både form og materiale av kar og komponenter er av viktighet og skal ha bestandighet passende til deres funksjon. Karene skal stå stabilt og uten risiko for setning, utglidning m.m.

Sil

Hovedfokus for sil er dimensjonering som gir korrekt vanngjennomstrømning uten at fisk kan passere igjennom eller bli fastsittende i silen. Det skal testes minimal størrelse på fisk som silen egner seg til. Både metode for testen og resultatene av testen skal dokumenteres. Hvis omstendighetene tilsier det skal det gjøres styrkeberegninger av materialvalg og utforming av silen samt beregning av vannsøyle og vakuum påvirkninger.

Slanger og rør

Slanger og rør som skal transportere fisk skal utformes med tanke på at lekkasjer ikke tillater rømming. Det er derfor viktig at rør og slanger er produsert i passende materiale som tilpasset til deres funksjon og at det er tatt forbehold i tilfelle av lekkasje eller annen svikt som minimerer risiko for rømming.

Oversvømmelse

Systemer som er i risiko for oversvømming skal sikres slik at det ikke samtidig kan forekomme rømming. Kar og dødfisksystem skal ha egen oversvømmingssperre. Sperresystemet skal medføre at fisk ledes til et deponi og at vann ledes til passende avløp.

5. Rømmningsforebygging

Side 2 av 2	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Generelle prosedyrer og rutiner i håndteringen av fisk

Det skal utarbeides en risikovurdering som skal danne grunnlag for tiltak som kan minimere risiko for rømming. Anlegget skal ha minimum dobbel sikring eller tilsvarende rømmingssikring. Det skal utarbeides dokumentasjon for driftsprosedyrer som utføres for å hindre rømming. Denne dokumentasjon skal utarbeides i samsvar med brukerhåndbøker tilhørende utstyr eller andre produkter som brukes under arbeidet.

I henhold til "Plikt til å forebygge og begrense rømming" (§37 Akvakulturforskriften) skal det utvises særlig aktsomhet for å hindre fiskerømming. Det er altså viktig at det vises årvåkenhet for å hindre og begrense en pågående rømming og rapportere rømming til Fiskeridirektoratets regionkontor. Denne rapport skal inneholde informasjon om tilfellet slik som årsak, tidspunkt, antall rømte fisk, størrelse og helse på rømte fisk samt andre evt. relevant info. En kopi av denne rapport skal journalføres på anlegget.

Periodisk vedlikehold av anlegget

Det skal utarbeides et vedlikeholdsprogram for kar, tekniske komponenter, produkter, systemer m.v. I programmet skal det føres et avsnitt med brukerhåndbok for komponenter slik som kar, dødfisksystem, alarmsystem og hovedavløpssperre. Videre skal det føres avsnitt med produktdatablad for komponenter som sil i kar, filter (som sikrer mot rømming), slanger, rør, koblinger og slangeklemmer.

Vedlikeholdsprogrammet skal inndeles i:

- **Rutinemessig ettersyn.**
Ettersynet skal avdekke feil og svekkelser grunnet bruk, værforhold, hærverk eller lignende.
- **Funksjonsettersyn.**
Her skal det avdekkes svekkelser i forbindelse med utstyrets virkemåte, stabilitet og slitasje.
- **Sekvensielt hovedettersyn**
Det skal her fastslås overordnet tilstand på komponenter. Slitasje, ombygging, utskifting samt svekkelser i sveisesømmer skal dokumenteres.

Rutinemessig, funksjons og sekvensielt hovedettersyn skal utføres rutinemessig med tidsintervaller som er utarbeidet fra komponentenes brukerhåndbok eller produktblad.

Større endringer av komponenter skal ikke gjøres før det er tatt forholdsregler såsom beregninger eller tester. Endringene skal dokumenteres godkjent av produsenten og dokumentet skal inneholde relevante beregninger og vurderinger.

6 Lover og forskrifter

Side 1 av 6	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Lovene og forskriftene som er relevante for drift innen akvakultur er tilgjengelig her. I den digitale versjonen kan lenkene følges til lovdata, for rask tilgang til lov eller forskrift.

Generelle lover og forskrifter

Skal oppdateres jevnlig. Hentet fra Fiskeridepartementet og Mattilsynets nettsider.

[Lov om akvakultur](#)

[Forskrift om fellesansvar for utfisking mv. av rømt oppdrettsfisk](#)

[Forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder](#)

[Forskrift om reaksjoner ved overtredelse av akvakulturloven](#)

[Forskrift om drift av akvakulturanlegg - akvakulturdriftsforskriften](#)

[Forskrift om akvakulturregisteret - A-registerforskriften](#)

[Merknader til forskriften om akvakulturregisteret](#)

[Forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret](#)

[Merknader til forskriften](#)

[Forskrift om gebyr og avgift i forbindelse med akvakulturvirksomhet](#)

[Forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen - IK-Akvakultur](#)

[Merknader til forskrift om internkontroll](#)

[Forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk](#)

[Forskrift om bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg](#)

[Forskrift om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr](#)

[Forskrift om transport av akvakulturdyr](#)

[Forskrift om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zoobutikker m.m.](#)

[Forskrift om godkjenning og bruk av desinfeksjonsmidler i akvakulturanlegg og transportenheter](#)

[Forskrift om desinfeksjon av inntaksvann til og avløpsvann fra akvakulturrelatert virksomhet \(Forskrift om desinfeksjon av vann, akvakultur\)](#)

Lover og forskrifter som er gjeldende i bransjen akvakultur

Skal oppdateres jevnlig ved bruk av regelhjelp.no

Arbeidsmiljø

[Arbeidsmiljøloven § 2-1 om arbeidsgivers plikter](#)

[Arbeidsmiljøloven § 2-3 om arbeidstakers medvirkningsplikt](#)

[Arbeidsmiljøloven § 3-2 \(2\) om særskilte forholdsregler for å ivareta sikkerheten](#)

[Arbeidsmiljøloven § 3-3 om bedriftshelsetjeneste](#)

[Arbeidsmiljøloven § 4-1 \(2\) om generelle krav til arbeidsmiljøet](#)

[Arbeidsmiljøloven § 4-1 om generelle krav til arbeidsmiljøet](#)

6 Lover og forskrifter

Side 2 av 6	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

[Arbeidsmiljøloven § 4-3 \(2\) om kontakt med andre arbeidstakere](#)
[Arbeidsmiljøloven § 4-4 \(4\) om krav til det fysiske arbeidsmiljøet](#)
[Arbeidsmiljøloven § 4-4 om krav til det fysiske arbeidsmiljøet](#)
[Arbeidsplassforskriften §1-4 om definisjoner](#)
[Arbeidsplassforskriften §2-11 om belysning](#)
[Arbeidsplassforskriften §2-13 om nødbelysning](#)
[Arbeidsplassforskriften §2-14 om klima, ventilasjon, luftkvalitet mv.](#)
[Arbeidsplassforskriften §2-15 om stråling](#)
[Arbeidsplassforskriften §2-16 om støy og vibrasjoner](#)
[Arbeidsplassforskriften §2-18 om ferdsel og atkomst](#)
[Arbeidsplassforskriften §2-6 om gulv og dekker](#)
[Arbeidsplassforskriften §5-12 om støysoner](#)
[Arbeidsplassforskriften §5-17 om ferdselsveier for kjøretøy](#)
[Arbeidsplassforskriften §5-19 om biologiske faktorer](#)
[Arbeidsplassforskriften §5-1 om krav til sikkerhetsskilting](#)
[Arbeidsplassforskriften §5-2 om krav til sikkerhetsskilting ved trafikk på arbeidsområde](#)
[Arbeidsplassforskriften §5-20 om høytrykkspyling](#)
[Arbeidsplassforskriften §6-1 om adgangsbegrensning til faresoner](#)
[Arbeidsplassforskriften §7-1 om ventilasjon og prosessavsug](#)
[Arbeidsplassforskriften §8-1 om arbeidsplasser med biologisk risiko](#)
[Arbeidsplassforskriften Kapittel 2. krav til arbeidsplasser og arbeidslokaler](#)
[Forskrift om administrative ordninger §8-1 om krav til opplæringsvirksomheter som skal drive sertifisert sikkerhetsopplæring i bruk av arbeidsutstyr](#)
[Forskrift om administrative ordninger §8-2 om kompetansebevis for sertifisert sikkerhetsopplæring i bruk av arbeidsutstyr](#)
[Forskrift om administrative ordninger §8-7 om sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr](#)
[Forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr](#)
[Forskrift om maskiner § 9 om omsetning og å ta i bruk maskiner mv.](#)
[Forskrift om maskiner](#)
[Forskrift om maskiner § 10 om samsvarsvurdering av maskiner mv.](#)
[Forskrift om maskiner § 11 om CE-merking](#)
[Forskrift om maskiner § 12 om forpliktelser for leverandør mv.](#)
[Forskrift om maskiner, Vedlegg 1 pkt 1.2.4.3 om nødstop](#)
[Forskrift om maskiner, Vedlegg 1 pkt 1.7.3 om merking av maskiner](#)
[Forskrift om maskiner, Vedlegg 1 pkt 1.7.4 om bruksanvisning m.m.](#)
[Forskrift om maskiner, Vedlegg 1 pkt 3.2.2 - Førerstol](#)
[Forskrift om maskiner, Vedlegg IV](#)
[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 12-7 om unntak fra arbeidsforbudet ved yrkesrettet opplæring](#)

6 Lover og forskrifter

Side 3 av 6	Sist revidert: 13.12.20	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §10-1 om planlegging og tilrettelegging av arbeidet](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §10-2 om forebygging av skader ved ergonomisk belastende arbeid](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §10-3 om krav til valg av arbeidsutstyr](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §12-1 om risikovurdering og særlig tilpassede tiltak for arbeidstakere under 18 år](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §12-6 om forbud mot arbeid som kan medføre særlig fare for helseskade](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §1-4 om definisjoner](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §15-1 om gjennomgående krav om bruk av personlig verneutstyr](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §15-3 om krav til personlig verneutstyr](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §2-1 om arbeidstakernes medvirkning](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §2-1 om arbeidstakernes medvirkning](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §7-1 om gjennomgående krav til risikovurdering](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §8-1 om gjennomgående krav til opplæring](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §9-1 om gjennomgående krav om informasjon til arbeidstakerne](#)

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 15. Bruk av personlig verneutstyr](#)

[Forskrift om tiltaks- og grenseverdier](#)

[Forskrift om tiltaks- og grenseverdier §2-1 om tiltaksverdier](#)

[Forskrift om tiltaks- og grenseverdier §2-2 om grenseverdier for støy](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 1-4 om dispensasjoner](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 3-13 om arbeidsgivers merkeplikt av kjemikalier](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 3-2 om måling av forurensning i arbeidsatmosfæren som grunnlag for risikovurdering](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 3-4 om opplæring i arbeid med farlige kjemikalier](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 3-5 om informasjon om risiko i tilknytning til farlige kjemikalier](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 3-7 om oppbevaring og håndtering av kjemikalier](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 6-12 om vaksinasjon av arbeidstakere som kan bli utsatt for biologiske farer](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 6-5 om vernetiltak mot biologiske faktorerers smitterisiko](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 6-7 om krav om personlig verneutstyr ved arbeid med helsefarlige biologiske faktorer](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §10-13 om fare i forbindelse med bevegelige deler](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §10-14 om farlige temperaturer på arbeidsutstyr](#)

6 Lover og forskrifter

Side 4 av 6	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

[Forskrift om utførelse av arbeid §10-2 om krav om dokumentert sikkerhetsopplæring ved bruk av arbeidsutstyr](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §10-3 om arbeidsutstyr underlagt krav om sertifisert sikkerhetsopplæring](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §10-4 om informasjon til arbeidstakere om sikker bruk av arbeidsutstyr](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §10-5 om alminnelige plikter for arbeidsgiver ved bruk av arbeidsutstyr](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §10-9 om nødstop](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §11-2 om arbeidsutstyr som kan medføre særlig fare ved bruk](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §12-1 om opplæring for vedlikehold av arbeidsutstyr](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §12-4 om krav om systematisk kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr og anlegg](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §13-1 om arbeidsutstyr med krav om sakkyndig kontroll](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §13-3 om arbeidsutstyr med krav om sakkyndig kontroll ved montering eller oppstilling](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §13-4 om dokumentasjon av sakkyndig kontroll](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §14-1 om risikovurdering av helsefare ved støy og vibrasjoner](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §14-10 om krav om hørselsvern](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §14-2 om måling av støy og mekaniske vibrasjoner som grunnlag for risikovurdering](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §14-5 om tiltak mot støy](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §14-6 om særskilte tiltak mot støy ved overskridelse av tiltaksverdiene](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §19-4 om farer ved velting](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §20-11 om tilsyn med høytrykkspyleanlegg](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §23-1 om risikovurdering ved planlegging, utforming og utførelse av manuelt arbeid](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §23-2 om opplæring om ergonomisk belastende arbeid](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid §23-3 om informasjon om risiko i tilknytning til ergonomisk belastende arbeid](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 10. Krav til bruk av arbeidsutstyr](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 19. Arbeid med mobilt arbeidsutstyr](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 2. Stoffkartotek](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid Kapittel 26. Om sikkerhet og helse ved arbeid under vann eller økt omgivende trykk](#)

[Produsentforskriften kapittel 3. Førervern på gamle traktorer](#)

6 Lover og forskrifter

Side 5 av 6	Sist revidert: 13.12.20	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

Brann- og eksplosjonsvern

[ADR/RID 2017 - Forskrift 1. april 2009 nr. 384 om landtransport av farlig gods](#)

[Brann- og eksplosjonsvernloven § 8 om plikt til internkontroll](#)

[Brann- og eksplosjonsvernlovens § 5 om den enkeltes plikt](#)

[Forskrift om brannforebygging \(ikrafttredelse 01.01.2016\)](#)

[Forskrift om landtransport av farlig gods](#)

[Forskrift om transportabelt trykkutstyr](#)

[Internkontrollforskriften § 5 om innholdet i det systematiske HMS-arbeidet](#)

El-sikkerhet

[Forskrift om elektrisk utstyr](#)

[Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg](#)

[Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg § 12](#)

[Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg § 16](#)

[Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg § 20](#)

[Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg § 33](#)

[Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg kap. V](#)

[Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg](#)

[Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr § 11-17](#)

[Forskrift om elektromagnetisk kompatibilitet](#)

[Forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlige atmosfærer \(ATEX brukerforskrift\)](#)

[Forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg](#)

[Internkontrollforskriften](#)

[Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr \(eltilsynsloven\)](#)

Forurensning

[Avfallsforskriften](#)

[Avfallsforskriften kapittel 1 om kasserte EE-produkter](#)

[Avfallsforskriften kapittel 10 om forbrenning av avfall](#)

[Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall](#)

[Avfallsforskriften kapittel 11, vedlegg 1, den europeiske avfallslisten](#)

[Avfallsforskriften kapittel 11, vedlegg 2, kriterier som gjør avfall til farlig avfall](#)

[Avfallsforskriften kapittel 13 om grensekryssende transport av avfall](#)

[Avfallsforskriften kapittel 9 om deponering av avfall](#)

[Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier \(REACH\)](#)

[Forskrift om smittefarlig avfall fra helsetjeneste og dyrehelsetjeneste mv.](#)

[Forskrift om transport av farlig gods](#)

[Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning](#)

[Forurensningsforskriften § 15 A-4 om påslipp](#)

[Forurensningsforskriften kapittel 1 om nedgravde oljetanker](#)

[Forurensningsforskriften kapittel 25 om forurensning fra vask og impregnering av oppdrettsnøter](#)

[Forurensningsforskriften kapittel 26 om forurensning fra fiskeforedlingsbedrifter](#)

6 Lover og forskrifter

Side 6 av 6	Sist revidert: 17.10.2021	Frolandsabbor AS Lokalitet Froland
Revisjon 1.1	Utført av: Frolandsabbor	

[Forurensningsforskriften kapittel 27 om forurensninger fra forbrenningsanlegg med rene brensler](#)

[Forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av søknader](#)

[Forurensningsforskriften kapittel 5 om støy](#)

[Forurensningsforskriften kapittel 8 om svovelinnhold i ulike oljeprodukter](#)

[Forurensningsloven](#)

[Forurensningsloven § 11 om tillatelse](#)

[Forurensningsloven § 28 om forbud mot forsøpling](#)

[Forurensningsloven § 32 om håndtering av næringsavfall](#)

[Forurensningsloven § 39 om varslingsplikt ved akutt forurensning](#)

[Forurensningsloven § 7 om forbud mot forurensning](#)

[Forurensningsloven § 8 om begrensninger i plikten til å unngå forurensning](#)

[Forurensningsloven §§ 6 og 7](#)

[Forurensningsloven kapittel 4 om avløpsanlegg](#)

[Kommunale \(lokale\) forskrifter](#)

[Miljøinformasjonsloven §§ 9 og 16](#)

[Plan- og bygningsloven](#)

[Plan- og bygningsloven § 12-7](#)

[Produktforskriften](#)

[Produktforskriften § 2-1 om PCB-holdige produkter](#)

[Produktkontrollloven § 10 om rett til informasjon om produkter](#)

[Produktkontrollloven § 3 om aktsomhetsplikt](#)

[Produktkontrollloven § 3a om substitusjonsplikt](#)

[REACH forskriften](#)

Miljø og helse

[Forskrift om miljørettet helsevern](#)